

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้สูญเสียชีวิตของผู้บริสุทธิ์ไปเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผลกระทบถึงการประกอบอาชีพของคนในชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุนภาคธุรกิจ มีการวิเคราะห์ว่าสาเหตุหนึ่งของการก่อความไม่สงบนี้เกิดจากชาวไทยมุสลิมบางกลุ่มรู้สึกว่าคุณแตกต่างและไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือถูกกดขี่จากทางภาครัฐในบางเรื่อง การมีความรู้สึกว่าคุณถูกแบ่งแยกหรือถูกปฏิบัติเสแสร้งจากสังคมนี้ส่งผลให้คนบางกลุ่มต้องการปกครองตนเอง จึงออกมาสร้างความไม่สงบเพื่อทำให้เกิดการแบ่งแยกดินแดน งานวิจัยในต่างประเทศหลายเรื่องพบว่า การปฏิบัติเสแสร้งจากกลุ่มหรือสังคมนั้นส่งผลต่อการเกิดความก้าวร้าวรุนแรง เช่น เหตุการณ์การใช้อาวุธปืนกราดยิงเพื่อนนักเรียนและครูในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัย ซึ่ง Leary, Kowaski, Smith, และ Phillips (2003) ศึกษาที่ก่อเหตุสังหารหมู่พบว่าร้อยละ 87 มีสาเหตุมาจากการสะสมของประสบการณ์การถูกเหมินเฉย ถูกรังแก ปฏิบัติเสแสร้งจากกลุ่มหรือคนรัก งานวิจัยของ Eisenberger, Lieberman, และ Williams (2003) ศึกษาปฏิกิริยาที่เกิดที่สมองของบุคคลที่ถูกปฏิบัติเสแสร้งจากกลุ่มด้วยการสร้างภาพด้วยเรโซแนนซ์แม่เหล็ก (functional magnetic resonance imaging หรือ fMRI) ผลการสแกนสมองของผู้ร่วมการทดลองที่ถูกปฏิบัติเสแสร้งจากกลุ่ม พบว่าในขณะที่ถูกปฏิบัติเสแสร้ง สมองจะทำงานในบริเวณเดียวกันกับเมื่อคนมีความรู้สึกเจ็บปวด นอกจากนี้การศึกษาในระยะยาวยังยืนยันว่า การปฏิบัติเสแสร้งจากกลุ่มเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้คนรู้สึกเจ็บปวดได้อย่างมาก คนที่ถูกปฏิบัติเสแสร้งจากกลุ่มรายงานว่าตนต้องการฆ่าตัวตาย มีอาการซึมเศร้าและต้องการสังหารหมู่ เมื่อบุคคลเผชิญกับการถูกเหมินเฉยหรือปฏิบัติเสแสร้งจากกลุ่มจะมีการควบคุมการแสดงอารมณ์และพฤติกรรมแตกต่างกันไป เช่น แสดงความก้าวร้าวโดยการทำร้ายผู้อื่น แสดงการต่อต้านหรือประเมินคนอื่นในทางลบ แสดงอาการซึมเศร้า หรือบางคนใช้วิธีการลดการตอบสนองทางอารมณ์ ซึ่งลักษณะของการตอบสนองต่อการปฏิบัติเสแสร้งจากกลุ่มนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะบุคลิกภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล และในงานวิจัยนี้สนใจศึกษาบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง

ความหลงตนเองเป็นลักษณะบุคลิกภาพแบบหนึ่งที่ทุกคนมี แต่อาจมีในระดับมากหรือน้อยแตกต่างกัน ในงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าความหลงตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าแห่งตน (self-esteem) (Jordan, Spencer, Zanna, Hoshino-Browne, & Correll, 2003) ดังนั้นคนหลงตนเองจึงดูเหมือนเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง Gabriel, Critelli, และ Ee (1994) กล่าวว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองแม้จะทะนงตนแต่ก็เปราะบางและถูกคุกคามได้ง่าย เช่นเดียวกับ Rhodewalt และ Morf (1998) ที่กล่าวว่าคนที่มีความบุคลิกภาพแบบหลงตนเองแม้จะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูง แต่ไม่มั่นคงจึงไวต่อการเกิดปฏิกิริยากับผลป้อนกลับทั้งทางลบและทางบวก คนหลงตนเองมักประเมินตนเองในทางบวก ในงานวิจัยของ Campbell, Rudich, และ Sedikides (2002) พบว่าคนที่หลงตนเองจะคิดว่าตนมีทักษะในด้านต่างๆ มากกว่าคนทั่วไป เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกคนหลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุว่ามาจากความสามารถ สติปัญญาของตนเอง มากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ แต่เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนหลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุว่ามาจากเหตุที่ไม่คงที่และเป็นเหตุจำเพาะเกิดขึ้นในบางครั้งเท่านั้นมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ (Ladd, Welsh, Vitulli, Labbe, & Law, 1997) และถ้าต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่มีความแน่นอนหรือลักษณะงานแบบผลสำเร็จไม่ขึ้นกับการกระทำ คนหลงตนเองจะแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ตนเองเสียเปรียบ (self-handicapping) เพื่อเป็นการปกป้องภาพลักษณ์ของตนเอง เช่น เมื่อให้คนหลงตนเองทำงานที่ตนไม่แน่ใจว่าจะทำได้สำเร็จหรือไม่ พวกเขาจะสร้างอุปสรรคให้แก่ตนเองเพื่อใช้เป็นข้ออ้างหากเขาทำงานนั้นไม่สำเร็จ (Rhodewalt, Tragakis, & Finnerty, 2006)

คนหลงตนเองจะขาดความเห็นอกเห็นใจและการให้อภัยคนอื่น ดังในงานวิจัยของ Strelan (2007) ที่พบว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยต่อผู้อื่น และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้อภัยตนเอง และเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์การถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะแสดงอารมณ์ทางลบและแสดงความก้าวร้าว ซึ่งงานวิจัยของ Twenge และ Campbell (2003) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองกับการรายงานความโกรธ และความก้าวร้าวเมื่อถูกยอมรับและถูกปฏิเสธจากกลุ่มพบว่า ความหลงตนเองมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกโกรธ และคนที่หลงตนเองสูงจะแสดงความก้าวร้าวมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำทั้งต่อคนที่ปฏิเสธตนและต่อบุคคลที่สามด้วย

เนื่องจากงานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มแสดงให้เห็นว่า การถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งผลทางลบต่อคน ทำให้คนมีความรู้สึกเจ็บปวด และยังพบว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองเป็นปัจจัยร่วมในการควบคุมการตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า ในสังคมไทย บุคลิกภาพแบบหลงตนเองจะมีอิทธิพลต่อปฏิกิริยาตอบสนองของคนที่ถูกปฏิเสธและถูกยอมรับจากกลุ่มอย่างไร

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของความหลงตนเอง (Narcissism)

ความหลงตนเอง หรือ Narcissism มาจากคำว่า Narcissus ซึ่งเป็นชื่อของหนุ่มรูปงามในเทพนิยายกรีกที่หลงใหลเงาของตนเอง ดังนั้นคำว่า Narcissism จึงถูกนำมาใช้เพื่อแทนความหมายของคำว่าความหลงตนเอง ในอดีตการศึกษาเกี่ยวกับคนหลงตนเองจัดอยู่ในลักษณะบุคลิกภาพแบบผิดปกติ (Narcissistic personality disorder) ต่อมา Raskin และ Hall (1979 อ้างถึงใน Raskin & Terry, 1988) ได้พัฒนาแบบวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองเพื่อใช้ศึกษาความหลงตนเองในลักษณะของบุคลิกภาพแบบปกติ โดยดัดแปลงมาจากลักษณะบุคลิกภาพแบบหลงตนเองที่ปรากฏในคู่มือการวินิจฉัยและสถิติของความผิดปกติทางจิต พิมพ์ครั้งที่ 3 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder (3rd edition)) หรือ DSM-III และ ตาม Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder (4th edition)) หรือ DSM-IV ซึ่งได้นิยามความหลงตนเองไว้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบหลงตนเองตามคู่มือการวินิจฉัยและสถิติของความผิดปกติทางจิต พิมพ์ครั้งที่ 3 (DSM-III) มีลักษณะดังนี้

1. มักคิดว่าตนเองยิ่งใหญ่ มีความสำคัญ เป็นคนพิเศษและโดดเด่นกว่าคนอื่น
2. มักหมกมุ่นอยู่กับความเพ้อฝันเกี่ยวกับอำนาจ ความสำเร็จ ความฉลาด ความสวยงาม และความรักในอุดมคติอย่างไม่มีที่สิ้นสุด
3. ชอบให้ตนเป็นจุดสนใจของผู้อื่น และต้องการเป็นที่ชื่นชม
4. เพิกเฉยต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ หรือรู้สึกอับอายอย่างมากเมื่อได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์
5. มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ราบรื่น ดังต่อไปนี้อย่างน้อย 2 ข้อ

- 5.1 คิดว่าตนสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ คาดหวังสิ่งต่างๆ มากกว่าที่ตนจะได้รับ คาดหวังว่าตนเอง จะเป็นที่รักของทุกคน
- 5.2 แสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่น เอาเปรียบผู้อื่นเพื่อบรรลุความปรารถนาส่วนตัว หรือเพื่อให้ตนเองยิ่งใหญ่
- 5.3 รู้สึกว่าตนมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นแบบเป็นอุดมคติและเกินจริง
- 5.4 ขาดความเห็นอกเห็นใจ ไม่ใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น

บุคลิกภาพแบบหลงตนเองตามคู่มือการวินิจฉัยและสถิติของความผิดปกติทางจิต พิมพ์ครั้งที่ 4 (DSM-IV) ระบุว่า เป็นรูปแบบความรู้สึกว่าตนเองสำคัญยิ่งใหญ่ มีความต้องการเป็นที่ชื่นชม และขาดความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเริ่มเป็นตั้งแต่ช่วงผู้ใหญ่ตอนต้น และเกิดขึ้นในหลายๆ บริบท ซึ่งถ้าระบุได้ 5 ข้อหรือมากกว่านี้จะถือว่าเป็นบุคลิกภาพแบบผิดปกติ

1. รู้สึกว่าตนเป็นใหญ่ และมีความสำคัญ เช่น ให้น้ำหนักแก่ความสำเร็จ และพรสวรรค์มากเกินไป คาดหวังที่จะถูกรับรู้ว่าเป็นผู้เหนือกว่าโดยไม่ต้องมีความสำเร็จเกิดขึ้นจริง หรือให้ผู้อื่นมาบอกว่าตนประสบความสำเร็จ
2. หมกมุ่นอยู่กับความเพ้อฝันเกี่ยวกับความสำเร็จ อำนาจ ความฉลาด ความสวยงาม หรือความรักในอุดมคติอย่างไม่สิ้นสุด
3. เชื่อว่าตนเป็นคนพิเศษ มีอภิสิทธิ์ และสามารถมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีสถานภาพสูง หรือองค์กรใหญ่ๆ
4. ต้องการการชื่นชมจากผู้อื่นอย่างมาก
5. คิดว่าตนสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ คนหลงตนเองคาดหวังว่าตนจะเป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น และคาดหวังสิ่งต่างๆ จากผู้อื่นมากกว่าที่ควรจะได้รับ หรือคิดว่าผู้อื่นจะยอมตามกับความคาดหวังของตนอย่างอัตโนมัติ
6. มักจะแสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่น และเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อความสำเร็จของตน
7. ขาดความเห็นอกเห็นใจ ไม่สนใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น
8. มักจะอิจฉาผู้อื่น และเชื่อว่าคนอื่นก็อิจฉาตน
9. มักแสดงพฤติกรรม เจตคติที่เย่อหยิ่ง โหด ทะนงตน จองหอง โอหัง และอวดดี

ดังนั้นผู้วิจัยขอสรุปลักษณะของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองว่า เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ให้ความสำคัญกับตนเองหรือรักตนเองมากเกินไป มักหมกมุ่นอยู่กับความเพ้อฝันเกี่ยวกับอำนาจ ความสำเร็จ ชื่อเสียง ความฉลาด ความสวยงาม และความรักในอุดมคติอย่างไม่มีที่สิ้นสุด คิดว่าความโดดเด่นของตนเองนั้นทำให้มีคนชื่นชมและมีคนอิจฉาตน มีปฏิกิริยาตอบกลับในทางลบหากถูกวิพากษ์วิจารณ์ คนหลงตนเองมีความเชื่อว่าตนเองควรได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าผู้อื่น ชอบแสวงหาผลประโยชน์และมุ่งเอาเปรียบผู้อื่น ขาดความเห็นอกเห็นใจ ไม่ใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์กับบุคคลจึงไม่ราบรื่น

แนวคิดเรื่องความหลงตนเอง

ความหลงตนเอง คือ การรักตัวเอง (self-love) มากเกินไป ซึ่งการที่จะตัดสินว่ามนุษย์แต่ละคนควรมีความรักตัวเองในปริมาณมากน้อยแค่ไหนและในรูปแบบอย่างไร ขึ้นอยู่กับแง่มุมและองค์ประกอบที่ต้องการศึกษา

Freud (1914, 1957 อ้างถึงใน Campbell, 1999) กล่าวว่า ความหลงตนเองในระยะแรกเกิดในวัยทารก ทารกจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (self-centered) แรงขับทางเพศ (libido) จะทำให้ทารกสนใจเฉพาะเรื่องของตัวเอง (ego) ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติของทารก เมื่ออีโก้มีพัฒนาการ เด็กจะลดความหลงตนเองลงและจะเริ่มใส่ใจคนรอบข้างมากขึ้น ความหลงตนเองในระยะที่สอง เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น แรงขับทางเพศจะทำให้วัยรุ่นกลับไปให้ความสนใจกับอีโก้ของตัวเองอีกครั้ง จึงทำให้คนในช่วงวัยรุ่นหมกมุ่นกับการปรากฏตัวและความน่าสนใจของตนเองในสายตาของบุคคลอื่นมากเกินไป ซึ่งการเกิดความหลงตนเองในระยะนี้เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคลในระดับที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ฟรอยด์ยังกล่าวไว้ว่าคนที่หลงตนเองจะมีความรักต่อตนเองเท่านั้น ดังนั้นการที่เขามีคู่อริ แสดงว่าคู่อริคนนั้นทำให้คนที่หลงตนเองสามารถรักษาความเป็นตัวตนในอุดมคติของตนเองได้ โดย Freud (1957 อ้างถึงใน Raskin & Terry, 1988) ศึกษาความหลงตนเองใน 2 แง่มุม ได้แก่

1. จิตวิทยาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกายและจิต (Metapsychological Construct)

Freud (1957 อ้างถึงใน Raskin & Terry, 1988) ใช้คำว่า "Narcissism" เพื่ออธิบาย

1. ขั้นตอนการพัฒนาทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างขั้นการมีความตื่นตัวทางเพศอัตโนมัติ (stage of autoeroticism) และสิ่งที่เป็นที่รัก (object love)
2. แหล่งกำเนิดหรือพลังงานสำหรับการพัฒนาออตตา
3. ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ (object relation) คือ แรงขับทางร่างกายตอบสนองความต้องการผ่านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สิ่งต่างๆในที่นี้อาจหมายถึง อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือแม่
4. ลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะขาดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
5. กลไกที่สร้างอุดมคติของออตตา (ego's ideals)
6. องค์ประกอบขั้นปฐมภูมิในการพัฒนาและรักษาความนับถือตนเอง
7. ปัจจัยที่กำหนดเงื่อนไขของการเก็บกด (repression)

2. การบำบัดความผิดปกติในทางบุคลิกภาพ

ในเชิงคลินิก Freud (1957 อ้างถึงใน Raskin & Terry, 1988) ใช้คำว่า "Narcissism" เพื่ออธิบายพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. กลุ่มของเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองซึ่งประกอบด้วย การรักตนเอง การชื่นชมตนเอง และการให้ความสำคัญแก่ตนเอง
2. ความกลัว ความเปราะบางและไวต่อความรู้สึกที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าแห่งตนของบุคคล ซึ่งรวมถึงความกลัวที่จะสูญเสียคนรักและความกลัวการล้มเหลว
3. กระบวนการในป้องกันตนเองต่างๆไป รวมถึงการหลงเพื่อถึงความร่ำรวย ความหรูหรา หรือความยิ่งใหญ่ต่างๆ การทำให้เหมือนอุดมคติ การปฏิเสธ และการโทษผู้อื่น
4. แรงจูงใจในความต้องการถูกรัก และการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และความสมบูรณ์แบบ
5. กลุ่มของเจตคติที่บอกลักษณะของความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ การชอบแสดงตน การคิดว่าตนสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่และมักคาดหวังที่จะได้สิทธิพิเศษรวมถึงได้ข้อยกเว้นพิเศษมากกว่าคนทั่วไป คนหลงตนเองมีแนวโน้มที่จะประเมินผู้อื่นตามความรู้สึก และมีความคิดว่าตนมีอำนาจควบคุมผู้อื่น ไม่มีความอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น เพราะไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองและมักวิจารณ์ผู้ที่

แตกต่างจากตน นอกจากนี้ยังชี้ระวางสงสัย มีความอิจฉาริษยา และมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญแก่ความคิดและจิตใจของตน

Kernberg (1976, 1980 อ้างถึงใน Emmons, 1987) กล่าวว่าความหลงตนเองพัฒนามาจากการถูกพ่อแม่ปฏิเสธหรือถูกทอดทิ้งละเลย ซึ่งความเย็นชาและการถูกพ่อแม่ปฏิเสธ ทำให้เด็กเกิดอารมณ์โกรธ และสร้างกลไกป้องกันตนเองด้วยการถอนตัวไม่สนใจใคร และเชื่อว่ามีแต่ตนเองที่ไว้ใจ และพึงได้จึงรักแต่ตนเอง ส่งผลให้เกิดการชะงักในขั้นพัฒนาการแรงขับทางเพศ ทำให้การสนองความต้องการทางเพศเป็นไปอย่างยึดติด (autoeroticism) สิ่งที่เป็นที่รัก และความหลงตนเองจะไม่สามารถพัฒนาไปถึงขั้นตอนสุดท้ายได้ นอกจากนี้ Kernberg (1974, 1975, 1980, 1992 อ้างถึงใน Heiserman & Cook, 1998) กล่าวถึงความหลงตนเองแบบผิดปกติว่า มีสาเหตุมาจากการที่ไม่สามารถควบคุมความก้าวร้าวได้ เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นพัฒนาการแรงขับทางปาก ในวัยเด็กตอนต้น ซึ่งส่งผลคุกคามต่อการมองภาพลักษณ์ของตนเอง (self representations) และภาพลักษณ์ทางวัตถุหรือของบุคคลอื่นที่เด็กก่อกำขึ้นในใจ (object representations) คนที่หลงตนเองมีความบกพร่องในการบูรณาการตัวตน คือ แยกความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของตนเองและภาพลักษณ์ทางวัตถุหรือของบุคคลอื่นที่เด็กก่อกำขึ้นในใจทั้งด้านดีและไม่ดีมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถรวมตัวตน วัตถุหรือบุคคลอื่นในอุดมคติ กับภาพลักษณ์ที่แท้จริงของตนเอง วัตถุหรือบุคคลอื่น การที่เด็กต้องการที่จะปกป้องภาพลักษณ์ที่ดีจากสิ่งที่ไม่ดี นำไปสู่กลไกการโทษผู้อื่น (projection) ทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกในด้านที่ทำให้ตนเองยิ่งใหญ่

Kohut (1976 อ้างถึงใน Emmons, 1987) มองว่าความหลงตนเองเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการในขั้นต้นเช่นเดียวกับฟรอยด์ ความหลงตนเองเกิดในช่วงการพัฒนาไปสู่วัยผู้ใหญ่ ตามทฤษฎีการพัฒนาตัวตน (developmental theory of the self) ของ Kohut ซึ่งบุคลิกภาพแบบหลงตนเองจะถูกพัฒนาขึ้นเนื่องจากความต้องการความรักที่ไม่ได้ถูกเติมเต็มในวัยเด็กตอนต้น

พัฒนาการของเด็กในขั้นต้นนี้เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น พ่อแม่ ดังนั้นการเลี้ยงดูของพ่อแม่จึงมีผลต่อพัฒนาการด้านสุขภาพและการมองตนเองของเด็ก โดยความหลงตนเองแบบผิดปกติเกิดจากความล้มเหลวในการทำตามแบบอย่างพ่อแม่ ซึ่งในขั้นนี้เด็กต้องการที่จะทำตามแบบผู้เลี้ยงดู เด็กต้องการแสดงความสามารถและต้องการได้รับการชื่นชม ดังนั้นเมื่อเด็กถูกพ่อแม่ปฏิเสธ ถูก

ละเลยหรือไม่ได้รับการตอบสนองตามความรู้สึกภายในจิตใจ เด็กจึงยับยั้งความสามารถในการสร้าง "ตัวตน" ส่งผลให้เด็กต้องการสร้างควมยิ่งใหญ่หรือความสำคัญให้แก่ตนเองในเวลาต่อมา ซึ่ง Kohut (1976 อ้างถึงใน Emmons, 1987) มองว่าการสร้างควมสำคัญแก่ตนเองในคนปกติ จะนำไปสู่การมีเจตคติทางบวกต่อตนเองทำให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น Kohut ไม่ได้มองว่าแรงขับทางเพศของความหลงตนเอง (narcissistic libido) จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความรักในสิ่งต่างๆ

Million (1981 อ้างถึงใน Emmons, 1987) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory of narcissism) ของคนหลงตนเอง โดยมองว่าความหลงตนเองไม่ได้ถูกพัฒนามาจากความไม่เอาใจใส่ของพ่อแม่ แต่เกิดจากการที่พ่อแม่เอาใจมากเกินไป ถูกเลี้ยงแบบเป็นคนพิเศษได้รับความสนใจมากมาย และพ่อแม่เชื่อว่าลูกตนเองน่ารักใคร่และสมบูรณ์แบบ Million กล่าวว่าการให้คุณค่าและให้ความสนใจมากเกินไปทำไปสู่การเกิดการสร้างภาพลวงตาที่ไม่ได้สอดคล้องกับความเป็นจริงในโลก มักเกิดในเด็กที่เป็นลูกคนเดียวหรือลูกคนแรกที่ได้รับควมสนใจอย่างมากและได้รับการเลี้ยงดูอย่างพิเศษ

โดยสรุปแล้วนักจิตวิเคราะห์มองว่าความหลงตนเองนั้นเกิดในขั้นตอนของพัฒนาการปกติหรืออาจเกิดจากพัฒนาการของพยาธิสภาพ ส่วนใหญ่มาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ซึ่งในบางแนวคิดก็มองว่าการมีความรู้สึกว่าตนเองยิ่งใหญ่ของคนหลงตนเองนั้นส่งผลให้เกิดการมีความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นกับบุคคลอื่น แต่ในบางแนวคิดมองว่าความหลงตนเองเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้คนมีสุขภาพจิตดีขึ้น

การแบ่งองค์ประกอบของความหลงตนเอง

Emmons (1984, 1987) นำมาตรวัดความหลงตนเอง (Narcissistic Personality Inventory, NPI) ของ Raskin และ Hall (1981) ที่พัฒนาโดยมีพื้นฐานจาก DSM-III และ NPD ทั้งหมด 54 ข้อ มาวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) และแบ่งองค์ประกอบของความหลงตนเองออกเป็น 4 ด้าน 37 ข้อ มีองค์ประกอบดังนี้

1. การเป็นผู้นำ/การแสดงอำนาจ (leadership/authority) ต้องการที่จะเป็นผู้นำและ
ผู้บังคับบัญชา
2. การหลงใหลตนเอง/การยกย่องตนเอง (self-absorption/self-admiration) ต้องการให้ผู้อื่นชื่น
ชอบรูปลักษณะของตน และหมกมุ่นกับตนเองคิดว่าตนเองเป็นใหญ่
3. การแสดงความเหนือกว่า/ความทะนงตน (superiority/arrogance) มีเจตคติที่ทะนงตน คุยอ้อ
อวด และรู้สึกเหนือกว่าคนอื่น
4. การแสวงหาผลประโยชน์/การต้องการได้มากกว่าที่เป็นอยู่ (exploitiveness/entitlement) มี
คาดหวังว่าตนเป็นที่ชื่นชอบและคาดหวังสิ่งต่างๆจากผู้อื่นมากกว่าที่ควรได้รับ หมกมุ่นแต่สิ่งที่
ตนเองต้องการ มองว่าตนเหนือกว่าผู้อื่นและไม่คำนึงถึงผู้อื่น

ต่อมา Raskin และ Terry (1988) นำมาตร NPI ไปวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบซ้ำ พบว่าสามารถ
แบ่งองค์ประกอบได้ทั้งหมด 7 ด้าน 40 ข้อ มีองค์ประกอบดังนี้

1. การแสดงอำนาจ (authority) ต้องการเป็นผู้นำและมีอำนาจ โดยมีความเชื่อว่าตนมี
ความสามารถที่จะเป็นผู้นำที่ดีและสามารถมีอิทธิพลซึ่งนำผู้อื่นได้
2. การชอบแสดงออก (exhibitionism) ชอบแสดงความคิดเห็น ความสามารถต่อหน้าคนหมู่มาก
และชอบออกงานสังคมเพราะต้องการเป็นจุดสนใจของผู้อื่น
3. ความต้องการเหนือกว่า (superiority) มีความเชื่อว่าตนเป็นคนพิเศษ ดีกว่าและเหนือกว่าผู้อื่น
4. การสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ (entitlement) มีความเชื่อว่าตนสมควรได้รับมากกว่าสิ่งที่มีอยู่
และต้องการได้รับอภิสิทธิ์ต่างๆ มากกว่าผู้อื่น
5. การแสวงหาผลประโยชน์ (exploitiveness) คาดหวังสิ่งต่างๆจากผู้อื่นและหมกมุ่นแต่สิ่งที่
ตนเองต้องการโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น
6. ความสามารถในการพึ่งตนเอง (self-sufficiency) มีความเชื่อมั่นว่าตนสามารถทำสิ่งต่างๆ
ให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่น
7. ความทะนงตน (vanity) มีความหยิ่งโส อวดดี ทะนงตน ต้องการให้ผู้อื่นชื่นชอบรูปลักษณะ
ของตน หมกมุ่นอยู่กับการหลงใหลและการชื่นชมตนเอง

ในงานวิจัยของ Wink (1991) ศึกษาความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบของมาตรวัดความหลงตนเอง 6 มาตรที่มีพื้นฐานมาจาก Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI) พบว่าสามารถแบ่งความหลงตนเองออกเป็น 2 องค์ประกอบใหญ่ คือ ด้านความเปราะบาง ไวต่อความรู้สึก (vulnerability-sensitivity) และด้านการแสดงความยิ่งใหญ่ การชอบแสดงตน (grandiosity-exhibitionism) ซึ่งด้านความเปราะบาง ไวต่อความรู้สึกมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (introversion), ความวิตกกังวล (anxiety), การปกป้องตนเอง (defensiveness) และความเจ็บปวด (traumas) ส่วนด้านการแสดงความยิ่งใหญ่-การชอบแสดงตน มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion), การยืนยันตน (self-assurance), การชอบแสดงตน (exhibitionism) และความก้าวร้าว (aggression) และต่อมาเขาได้สรุปว่าความหลงตนเองมี 2 ประเภท คือ

1. ความหลงตนเองแบบแสดงออก (overt narcissism)
2. ความหลงตนเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ (covert narcissism หรือ hypersensitive narcissism)

คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองทั้งสองแบบนี้ มักให้ความสำคัญกับตนเองมากเกินไป มุ่งเอาเปรียบผู้อื่น ต้องความยิ่งใหญ่ ชอบเป็นผู้นำ คิดว่าตนพิเศษเหนือกว่าผู้อื่น ต้องการเป็นที่ชื่นชม หมกหมุ่นในชื่อเสียง ความสำเร็จ ความงาม หรือความรักในอุดมคติ แต่คนที่มีบุคลิกภาพหลงตนเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกตินี้ จะไม่กล้าแสดงลักษณะหรือความต้องการเหล่านั้นออกมาโดยตรง เพราะจะคำนึงถึงแต่ภาพลักษณ์ของตนเอง มักวิตกกังวลและกลัวคนอื่นจะมองตนเองในแง่ลบ

ในงานวิจัยของ Hindin และ Cheek (1997) ได้พัฒนามาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง โดยนำข้อกระทงจากมาตรวัดบุคลิกภาพหลงตนเองของ Murray (1938) อ้างถึงใน Hindin & Cheek, 1997) เฉพาะข้อกระทงที่วัดความหลงตนเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ มาพัฒนาเป็นมาตรวัดใหม่ชื่อว่า Hypersensitive Narcissism Scale (HSNS) เมื่อนำมาตรวัดนี้มาหาความสัมพันธ์กับแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (The Big Five Inventory) พบว่าความหลงตนเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism) และมีสหสัมพันธ์ทางลบกับด้านการเปิดตัว (extraversion)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองที่ผ่านมาในประเทศไทย ผู้วิจัยจะพัฒนามาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง โดยแบ่งเป็น 7 องค์ประกอบ ตามมาตรวัดของ Raskin และ Terry (1988) ซึ่งพบว่าคะแนนบุคลิกภาพแบบหลงตนเองที่วัดได้ค่อนข้างต่ำหากเทียบกับในงานวิจัยต่างประเทศ อาจเป็นเพราะความแตกต่างในเรื่องของค่านิยมและวัฒนธรรม กล่าวคือ สังคมไทยมีค่านิยมในเรื่องของการอ่อนน้อมถ่อมตน ดังนั้นการแสดงความชื่นชมตนเองอย่างเปิดเผย และเกินพอดีจึงเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยพบเห็นมากนัก ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเพิ่มองค์ประกอบที่ 8 คือ บุคลิกภาพหลงตนเองด้านการหวั่นไหวมากกว่าปกติ โดยนำข้อกระทง 10 ข้อ ของ Hendin และ Cheek (1997) มาแปลและสร้างข้อกระทงเพิ่ม

ความหลงตนเองกับความก้าวร้าว

ความก้าวร้าว หมายถึง ความพยายามหรือเจตนาในการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจผู้อื่น โดยผ่านวาจาหรือพฤติกรรม งานวิจัยหลายเรื่องพบว่าความหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับการแสดงความก้าวร้าว เนื่องจากลักษณะบุคลิกภาพแบบหลงตนเองนั้นต้องการให้ตนเป็นที่ชื่นชมของคนอื่น ดังนั้นหากคนที่หลงตนเองสูงถูกทำลายคุณค่าในตนเองจะแสดงความก้าวร้าวออกมามากกว่าคนทั่วไป การแสดงความก้าวร้าวของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองนี้ สามารถอธิบายได้ด้วย 2 กลไก คือ

1. กลไกการเรียกคุณค่าของตนเองกลับคืนมา (self-reparation mechanism) กลไกนี้ทำงานโดยมีข้อสมมติฐานว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงแม้จะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงแต่ก็เปราะบางและไวต่อการถูกคุกคาม ดังนั้น การแสดงความก้าวร้าวต่อบุคคลอื่นจึงเป็นการเรียกการเห็นคุณค่าแห่งตนและความเหนือกว่าของตนกลับคืนมา
2. กลไกการส่งเสริมตนเอง (ego-promotion mechanism) กลไกนี้ทำงานโดยมีข้อสมมติฐานว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ชอบการแสดงตนและแสวงหาผู้ประโยชน์จากผู้อื่น จึงแสดงความก้าวร้าวเพื่อทำให้คนอื่นเดือดร้อนหรือล้มเหลว ซึ่งจะทำให้ตนมีความเหนือกว่า

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความหลงตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีแนวโน้มที่จะรายงานอารมณ์และพฤติกรรมในทางลบมากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพ

แบบหลงตนเองต่ำ หากต้องเผชิญกับการถูกคุกคามหรือเหตุการณ์ทางลบ เช่น การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงมีสมมติฐานว่า **“เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีความโกรธ และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ”** และเนื่องจากการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั่วไป ผู้วิจัยจึงมีได้คาดหวังว่าจะทำให้คนมีปฏิริยาตอบสนองที่แตกต่างกัน จึงตั้งสมมติฐานว่า **“เมื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีความโกรธ และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างจากคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ”** นอกจากนี้คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมักคิดว่าตนเองมีดีกว่าผู้อื่น จึงประเมินผู้อื่นทางลบเพื่อให้รู้สึกว่าตนเหนือกว่าผู้อื่น ผู้วิจัยจึงมีสมมติฐานว่า **“คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงประเมินผู้อื่นทางลบมากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ”**

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลงตนเองและความก้าวร้าว

งานวิจัยของ Bushman และ Baumeister (1998) ศึกษาการถูกคุกคามตัวตนและอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ในการศึกษาที่ 1 หลังจากผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองแล้ว ผู้ทดลองให้เขียนเรียงความเรื่องการทำแท้งคนละ 1 ย่อหน้า แล้วสลับกันประเมินเรียงความกับผู้ร่วมการทดลองอีกคนหนึ่งซึ่งไม่มีตัวตนอยู่จริง จากนั้นผู้วิจัยสุ่มผู้ร่วมการทดลองครึ่งหนึ่งเข้าเงื่อนไขถูกประเมินเรียงความทางลบ และสุ่มผู้ร่วมการทดลองอีกครึ่งหนึ่งเข้าเงื่อนไขถูกประเมินเรียงความทางบวก วัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยการให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมแข่งกันกดปุ่มกับผู้ร่วมการทดลองคนเดียวกันกับที่ประเมินเรียงความของตน หากใครกดซ้ำกว่าจะได้รับเสียงระเบิดที่มีความดังของเสียงตั้งแต่ระดับที่ 1 (60 เดซิเบล) ถึงระดับที่ 10 (105 เดซิเบล) ซึ่งผู้ร่วมการทดลองสามารถกำหนดความดังของเสียงได้ ผลการทดลองพบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงและได้รับการประเมินเรียงความทางลบ แสดงความก้าวร้าวโดยการกดเสียงที่มีความดังมากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ในการศึกษาที่ 2 วิธีการเหมือนการศึกษาที่ 1 แต่เพิ่มบุคคลที่สามในการแข่งขันเกม ผลการทดลองพบว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองจะไม่แสดงความก้าวร้าวต่อบุคคลที่สาม

งานวิจัยของ Stucke และ Sporer (2002) ศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ความกระจ่างของอัตมโนทัศน์ (self-concept clarity) อารมณ์ทางลบ และความก้าวร้าว โดยให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง แบบวัดความกระจ่างของอัตมโนทัศน์ และแบบทดสอบเชาวน์ปัญญา (IQ Test) จากนั้นสุ่มผู้ร่วมการทดลองให้ได้รับผลป้อนกลับทางบวกและผลป้อนกลับทางลบอย่างละเท่าๆ กัน โดยแบ่งการให้คะแนนออกเป็น 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 แย่มาก จนถึง 5 ดีมาก คนที่ได้รับผลป้อนกลับทางบวกจะถูกประเมินคะแนนเชาวน์ปัญญา ในระดับ 4 คนที่ได้รับผลป้อนกลับทางลบจะถูกประเมินคะแนนเชาวน์ปัญญา ในระดับ 2 ต่อมาให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดความโกรธ (anger) และความกดดัน (depression) จากนั้นให้ประเมินวิธีการทดลองและผู้ทดลอง ซึ่งผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่าการประเมินของตนจะส่งผลต่อการสมัครเป็นผู้ช่วยสอนของผู้ทดลอง ดังนั้นหากประเมินในทางลบแสดงว่ามีแนวโน้มในการแสดงความก้าวร้าวซึ่งถือว่าเป็นความก้าวร้าวทางวาจาได้ ผลการทดลองพบว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง และความกระจ่างของอัตมโนทัศน์ต่ำ แสดงความโกรธและความก้าวร้าว (ประเมินการทดลองและผู้ทดลองในทางลบ) หลังจากได้ผลป้อนกลับทางลบมากที่สุด คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ และมีความกระจ่างของอัตมโนทัศน์สูง มีปฏิกิริยาต่อความกดดันมากที่สุดแต่ไม่ก้าวร้าวหลังจากได้ผลป้อนกลับทางลบ

งานวิจัยของ Barry, Chaplin, และ Grafeman (2006) ศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง และมาตรฐานเปรียบเทียบ (comparative standard) ต่อการแสดงความก้าวร้าวหลังจากได้ผลป้อนกลับทั้งทางบวกและทางลบ มาตรฐานเปรียบเทียบแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การเปรียบเทียบกับคนอื่น การเปรียบเทียบกับเป้าหมายของตนเอง และการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตนเคยทำได้ การศึกษานี้ให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมตกปลาจำนวน 3 ครั้ง จากนั้นให้ผลป้อนกลับทางบวกและทางลบโดยสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไข 6 เงื่อนไข ได้แก่ การทำคะแนนได้มากกว่าคะแนนที่ตนเคยทำ การทำคะแนนได้น้อยกว่าคะแนนที่ตนเคยทำ การทำคะแนนได้มากกว่าเป้าหมายที่ตนตั้งเอาไว้ การทำคะแนนได้น้อยกว่าเป้าหมายที่ตนตั้งเอาไว้ การทำคะแนนได้มากกว่าคะแนนเฉลี่ยของบุคคลทั่วไป การทำคะแนนได้น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของบุคคลทั่วไป วัดความก้าวร้าวโดยการตัดเอ็นเบ็ดตกปลาหรือปรับเงินฝายตรงข้ามของผู้ร่วมการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการเพิ่มความก้าวร้าวภายหลังจากได้รับผลป้อนกลับทางลบ การได้รับผลป้อนกลับทางลบว่าทำคะแนนได้น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของบุคคลทั่วไปและทำ

คะแนนได้น้อยกว่าเป้าหมายที่ตนตั้งเอาไว้กระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าวมากกว่าการได้รับผลป้อนกลับทางลบว่าทำคะแนนได้น้อยกว่าคะแนนที่ตนเคยทำ

ในประเทศไทยมีงานวิจัยที่ศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่อเหตุการณ์ทางลบ เช่นกันคือ สุคนธา มหาอาชา (2549) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับต่อการอนุমানสาเหตุ โดยศึกษากับนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 373 คน ผู้ร่วมการทดลองถูกสุ่มเข้าเงื่อนไขได้รับผลป้อนกลับอย่างลวงทั้งทางบวกและทางลบ จากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดการอนุমানสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกจะอนุমানสาเหตุว่าเกิดจากเหตุภายใน เหตุถาวร เหตุสากลไม่แตกต่างจากคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ แต่คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบจะอนุমানสาเหตุว่าเกิดจากเหตุภายนอก เหตุชั่วคราว และเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ

การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

คำว่า Ostracism มาจากชื่อเปลือกหอยชอสตราคอน (Ostrakon) ที่ประชาชนในนครเอเธนส์ ใช้เขียนชื่อบุคคลที่ไม่พึงปรารถนา เพื่อให้ถูกเนรเทศออกไป แต่ในบางตำราก็กล่าวว่ามีมาจากรากของดินเหนียวที่เรียกว่า Ostraca ที่ใช้เขียนชื่อคนถูกโหวตออก ต่อมาจึงเรียกวิธีการนี้ว่า Ostrakimo และกลายมาเป็น คำว่า "Ostracism" ในที่สุด (Williams, 2007)

ในภาษาอังกฤษคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกับ Ostracism ได้แก่ Rejection และ Social exclusion และทั้ง 3 คำนี้มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ดังนี้

Rejection หมายถึง การถูกบุคคลหรือกลุ่มคนปฏิเสธ โดยแสดงให้เห็นว่าไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

Social exclusion หมายถึง การถูกปฏิเสธ การถูกแยกออกไปจากกลุ่ม การอยู่โดดเดี่ยวหรือการแยกตัว โดยคนถูกปฏิเสธอาจทราบหรือไม่ทราบสาเหตุก็ได้

Ostracism หมายถึง การถูกเมินเฉย ถูกปฏิเสธหรือถูกแยกออกจากกลุ่มโดยคนถูกปฏิเสธไม่ทราบเหตุผล

แม้ว่าในการทดลองจะมีการจัดกระทำพฤติกรรมสามอย่างนี้แตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยก็ออกมาในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะผลทางลบ ดังนั้นนักวิจัยจึงสามารถใช้คำทั้งสามคำนี้แทนกันได้ (Williams, 2007)

แนวคิดเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

โดยปกติแล้วมนุษย์ต้องการเวลาส่วนตัวที่จะใช้ในการคิด พิจารณาและทบทวนตนเองรวมถึงสิ่งต่างๆ รอบตัวที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่าพวกเขาต้องการอยู่คนเดียวตลอดเวลา เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม สถานภาพและการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเป็นแรงจูงใจพื้นฐานของมนุษย์อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ทฤษฎีวิวัฒนาการ (evolutionary theory) ยังอธิบายสาเหตุที่มนุษย์ต้องการเข้ากลุ่มไว้ว่า มนุษย์ต้องการเข้ากลุ่มเพื่อความอยู่รอด เพราะกลุ่มทำให้เกิดการแบ่งปันอาหาร ข้อมูลและทรัพยากรอื่นๆ กลุ่มทำให้เกิดความสนิทสนมและนำไปสู่การดำรงเผ่าพันธุ์รวมถึงช่วยป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก

ทฤษฎีวิวัฒนาการที่ว่าด้วยการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม มี 2 แนวคิด แนวคิดแรกของ Gruter และ Masters (1986) กล่าวว่า การปฏิเสธคนหรือขับไล่คนออกจากกลุ่ม จะทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความเหนียวแน่นยิ่งขึ้น สมาชิกในกลุ่มจะได้รับความปลอดภัยมากขึ้น และคนที่ถูกขับออกจากกลุ่มจะมีโอกาสในการมีชีวิตรอดลดน้อยลง แนวคิดที่สองของ Barner-Barry (1986) กล่าวว่า กลุ่มคนหรือองค์กรพยายามปรับปรุงบทบาทหรือปรับเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ภายในกลุ่ม เพื่อป้องกันการปฏิเสธคนหรือขับไล่คนออกจากกลุ่ม ป้องกันการลดจำนวนของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งทำให้มีความปลอดภัยและดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไปได้ (Williams, 2007)

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มจัดว่าเป็นวิธีการลงโทษทางสังคมวิธีหนึ่งที่ผู้นำนำมาใช้เพื่อต้องการควบคุมความประพฤติหรือลงโทษสมาชิกในกลุ่ม เช่น ในหลายๆ ศาสนาใช้วิธีขับไล่คนที่ทำตัวนอกกลุ่ม นอกทางออกไปจากกลุ่ม หรือบางประเทศถูกคว่ำบาตรทางการค้าเพราะไม่ปฏิบัติตามพันธะสัญญาที่ให้ไว้กับนานาชาติ ประเทศคนถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะรับรู้ว่ามีโอกาสที่ตนจะใช้ชีวิตหรืออยู่รอดในสังคมจะลดน้อยลงไปด้วย โดยเฉพาะในบางวัฒนธรรม การถูกปฏิเสธจากกลุ่มเปรียบได้กับเป็นความตายทางสังคม (social death) (Williams, 2007)

การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การถูกปฏิเสธทางกายภาพ (physical ostracism) เช่น การถูกกักบริเวณ การถูกขับไล่
2. การถูกปฏิเสธทางสังคม (social ostracism) เช่น การถูกเมินเฉย ไม่มีคนปฏิสัมพันธ์หรือคบค้าสมาคมด้วย
3. การถูกปฏิเสธทางระบบติดต่อสื่อสาร (cyberostracism) ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ จดหมาย เช่น การไม่ได้รับการโต้ตอบทางอินเทอร์เน็ต

ผลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

ในปัจจุบันมีทฤษฎีที่พยายามอธิบายและทำนายผลที่เกิดจากการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม 3 ทฤษฎีได้แก่

1. การตรวจสอบการทำงานของสมองเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (a temporal examination of responses to ostracism)

การศึกษาการทำงานของสมองเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มในระยะยาว Williams และ Zadro (2005 อ้างถึงใน Williams, 2007) พบว่า เมื่อคนถูกปฏิเสธจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ใดหรือมีบุคลิกภาพแบบใด คนจะสะท้อนความเจ็บปวดของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มออกมาให้เห็น การทดลองเกี่ยวกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่วนใหญ่พบว่าทำให้คนรู้สึกเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้คนมีความดันโลหิตสูง นอกจากนี้งานวิจัยของ Eisenberger และคณะ (2003) ศึกษาการทำงานของระบบประสาทของคนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มและคนที่ถูกยอมรับจากกลุ่ม โดยใช้การสร้างภาพด้วยเรโซแนนซ์แม่เหล็ก (fMRI) ผลการวิจัยพบว่า ระบบประสาทของคนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำงานในบริเวณเดียวกันกับคนที่ได้รับความเจ็บปวดทางร่างกาย นั่นคือส่วนของเยื่อหุ้มสมองส่วนหน้าที่เชื่อมระบบประสาทของสมองซีกซ้ายและซีกขวา (Anterior Cingulate Cortex, ACC)

เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม คนจะรับรู้การถูกคุกคามความต้องการพื้นฐานหรือแรงจูงใจทางสังคมของมนุษย์ 4 ด้าน ได้แก่ ความต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (belonging) การเห็นคุณค่าแห่งตน

(self-esteem) การควบคุม (control) และการมีชีวิตอย่างมีความหมาย (meaningful existence) นอกจากนี้การถูกปฏิเสธจากกลุ่มยังทำให้คนมีอารมณ์เศร้าและอารมณ์โกรธเพิ่มขึ้น (Zadro, Williams, & Richardson, 2004)

ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะทำให้คนประเมินสถานการณ์ แหล่งของการถูกปฏิเสธ เหตุผลที่ถูกปฏิเสธ และแนวโน้มที่จะจัดการกับเป้าหมายของการถูกปฏิเสธแตกต่างกัน นอกจากนี้การจัดกระทำในการทดลองก็อาจมีผลทำให้คนตอบสนองต่อการถูกปฏิเสธแตกต่างกันด้วย งานวิจัยบางเรื่องพบว่าในสถานการณ์ที่จัดกระทำให้คนถูกเมินเฉย จะคุกคามด้านการเป็นสมาชิกของกลุ่มและการเห็นคุณค่าแห่งตน ทำให้คนยังต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่มมากขึ้น โดยจะแสดงพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ต่อกลุ่ม (prosocial behavior) มากกว่าแสดงความก้าวร้าว (Baumeister & Leary, 1995) แต่เมื่อคนถูกคุกคามด้านความสามารถในการควบคุม คนจะเกิดปฏิกิริยาทางจิต (reactance) จึงพยายามนำอิสรภาพนั้นกลับคืนมาด้วยการแสดงความก้าวร้าว (Warburton, Williams, & Cairns, 2006) การถูกปฏิเสธจากกลุ่มในหลายเหตุการณ์หรือเป็นเหตุการณ์เดียวกันแต่เกิดขึ้นต่อเนื่องยังทำให้คนลดความสามารถในการจัดการกับการถูกคุกคามและเกิดพฤติกรรมช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ (learned helplessness)

2. ระบบการกำกับทางสังคมและทฤษฎีการวัดความสัมพันธ์ (the social monitoring system and sociometer theory)

ในงานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ศึกษาผลของการถูกคุกคามความเป็นสมาชิกในระยะแรกเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม และศึกษากระบวนการทางจิตวิทยาว่าได้ผลอย่างไร ระบบการกำกับทางสังคมจะช่วยควบคุมหรือปรับระดับความพอใจในความต้องการเป็นสมาชิกกลุ่ม เมื่อระบบกำกับทางสังคมถูกคุกคาม ตัวบุคคลจะถูกจูงใจให้สนใจสิ่งชี้แนะทางสังคม เพื่อปรับปรุงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Leary, Haupt, Strausser, และ Chokel (1998) ที่เสนอว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนเป็นเกณฑ์ในการประเมินความสัมพันธ์ หากคนรับรู้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำลงจะทำให้คนปรับปรุงการสร้างความสัมพันธ์ให้ดีขึ้น

3. การทำลายโครงสร้างทางปัญญาและความบกพร่องในการกำกับตน (cognitive deconstruction and self-regulation impairment)

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้เกิดการทำลายโครงสร้างทางปัญญา ทำให้ความสามารถในการกำกับตนลดลง และลดการตอบสนองทางอารมณ์ (Twenge, Catanese, & Baumeister, 2003) คนจะไม่สามารถควบคุมการตอบสนองในทางที่เหมาะสมได้ เช่น เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มคนจะรู้สึกว่าเป็นการสะท้อนความไม่ดีของตนเอง รู้สึกว่าตนไร้คุณค่าและทำให้คนพยายามฆ่าตัวตาย นอกจากนี้การถูกปฏิเสธจากกลุ่มยังทำให้คนขาดอารมณ์ร่วม หรือทำให้ขาดการควบคุมการหุนหันพลันแล่น ส่งผลต่อการทำร้ายร่างกาย การลดความพึงพอใจ ทำให้คนเกิดความโกรธ ไม่แยกแยะความก้าวร้าว ในบางงานวิจัยยังพบว่า คนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะไม่ต่อต้านการรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์แต่จะหลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ (Baumeister, DeWall, Ciarocco, & Twenge, 2006)

การจัดกระทำกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

การจัดกระทำกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มในการทดลอง สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้ร่วมการทดลองรู้สึกว่าตนเองถูกเมินเฉย เช่น กิจกรรมการโยนลูกบอล คือ ไม่ให้ผู้ร่วมการทดลองได้รับและส่งลูกบอลจากคนอื่นทั้งในสถานการณ์การเล่นแบบเผชิญหน้าและการเล่นทางอินเทอร์เน็ต (Beest & Williams, 2006; Williams, Cheung, & Choi, 2000; Zadro et al., 2004) การให้ผู้ร่วมการทดลองไม่ได้รับข้อความโต้ตอบผ่านทางโทรศัพท์มือถือจากผู้ร่วมการทดลองคนอื่น ๆ เมื่อนั่งแยกห้องกัน (Smith & Williams, 2004)
2. ผู้วิจัยให้นึกถึงและบรรยายเหตุการณ์ที่เคยถูกปฏิเสธจากกลุ่ม (Twenge & Campbell, 2003)
3. ผู้วิจัยให้คำทำนายแก่ผู้ร่วมการทดลองว่าอนาคตจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว (Baumeister, Twenge, & Nuss, 2002; Twenge, Baumeister, DeWall, Ciarocco, & Bartels, 2007; Tweng, Baumierster, Tice, & Stucke, 2001)
4. ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองทำความรู้จักกันโดยทำกิจกรรมกลุ่ม จากนั้นจึงสร้างสถานการณ์ให้ผู้ร่วมการทดลองถูกโหวตออก การถูกประเมินทางลบ การไม่ได้รับเลือกให้เข้ากลุ่มหรือถูกเลือกเข้ากลุ่มเป็นลำดับสุดท้าย เป็นต้น (Buckley, Winkel, & Leary, 2004; Ciarocco, Sommer, & Baumeister, 2001; Twenge & Campbell, 2003)

ความแตกต่างระหว่างบุคคลต่อการตอบสนองเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม ดังนั้น งานวิจัยเกี่ยวกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่มจึงศึกษาตัวแปรความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่

ความไวต่อการรับรู้การถูกปฏิเสธ (rejection sensitivity)

งานวิจัยของ Downey และ Feldman (1996) พบว่าคนที่มีความไวต่อการรับรู้การถูกปฏิเสธสูงมักคิดว่าตนจะถูกปฏิเสธในทุกสถานการณ์ ดังนั้นจึงตอบสนองการถูกปฏิเสธแบบเป็นศัตรู โดยจะรายงานความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งระหว่างตนกับคนที่ปฏิเสธตน และความไวต่อการรับรู้การถูกปฏิเสธยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการหลีกเลี่ยงทางสังคม (social avoidance) งานวิจัยของ Buckley และ คณะ (2004) พบว่าความไวต่อการรับรู้การถูกปฏิเสธ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอารมณ์ ความโกรธ ความเศร้า ความรู้สึกเจ็บปวด และความวิตกกังวล แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าแห่งตน และการประเมินฝ่ายตรงข้าม

ความเป็นมิตร (agreeableness)

งานวิจัยของ Buckley และคณะ (2004) พบว่าบุคลิกภาพแบบความเป็นมิตร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุข การเห็นคุณค่าแห่งตน และการประเมินบุคคลอื่น แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับ แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคม (antisocial inclinations) ดังนั้นการถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะส่งผลทางลบอย่างมากต่อคนที่มีบุคลิกภาพแบบความเป็นมิตรต่ำ

ลักษณะนิสัยของการเห็นคุณค่าแห่งตน (trait self-esteem)

งานวิจัยของ Twenge และ Cambell (2003) พบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนไม่มีความสัมพันธ์กับความโกรธแต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการรายงานระดับอารมณ์ทางลบภายในเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม งานวิจัยของ Murray, Rose, Bellavia, Holmes, และ Kusche (2002) ยังพบว่าคนที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำ เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะอธิบายสาเหตุของปัญหาระหว่างตนกับคนในกลุ่มเกินจริง และต้องการจะลดความใกล้ชิดระหว่างตนกับคนในกลุ่ม งานวิจัยของ Sommer และ Baumeister (2002) พบว่าคนที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำเมื่อถูกชี้นำต่ำกว่าระดับการรับรู้ (subliminal prime) ด้วยการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม จะบรรยายตนเองในทางลบ ในขณะที่คนที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงจะบรรยายตนเองในทางบวก

รูปแบบความผูกพัน (attachment style)

Bowlby (1973) ศึกษาพฤติกรรมของเด็กที่ถูกแยกจากพ่อแม่พบว่า เด็กจะเล่นในทางก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ไม่ถูกแยกจากพ่อแม่ การที่เด็กแสดงพฤติกรรมดังกล่าว เนื่องจากเด็กมีความโกรธที่เกิดจากความกลัว จึงแสดงความก้าวร้าวเพื่อเป็นการบีบบังคับให้พ่อแม่ของตนกลับมา โดยการร้องไห้เสียงดัง ขว้างปาข้าวของ เป็นต้น การตอบสนองในวัยทารกนี้จะเกิดขึ้นต่อเนื่องไปถึงในวัยผู้ใหญ่คือ เมื่อถูกปฏิเสธความรักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว Bartholomew (1990) แยกรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ 4 ประเภท คือ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) แบบหวาดกลัว (fearful) แบบหมกมุ่น (preoccupied) และแบบขาดความใส่ใจ (dismissing) รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงและรูปแบบความผูกพันแบบขาดความใส่ใจนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรง กล่าวคือ ผู้ใหญ่ที่มีรูปแบบความผูกพันที่มั่นคงซึ่งเกิดจากการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ จะไม่กลัวที่จะมีความใกล้ชิดกับคนอื่นและสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ต่างๆ ได้ ในขณะที่ผู้ใหญ่ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบขาดความใส่ใจจะลดความสัมพันธ์กับผู้อื่นลงเพื่อความปลอดภัยในการถูกคุกคามจากคนอื่น ดังนั้นเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มจึงไม่แสดงความรุนแรง ผู้ใหญ่ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหวาดกลัวและรูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่น จะแสดงความโกรธต่อคนใกล้ชิดมากเมื่อความสัมพันธ์ถูกคุกคาม (Leary, Twenge, & Quinlivan, 2006)

ความแตกต่างระหว่างเพศ (sex differences)

งานวิจัยของ Williams และ Sommer (1997) พบว่าเมื่อสร้างสถานการณ์ให้คนถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะลงทุนลงแรงในการทำงานกลุ่มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ผู้ชายมีแนวโน้มที่จะอุ้งงาน

ความแตกต่างข้ามวัฒนธรรม (cultural differences)

การศึกษาข้ามวัฒนธรรมของ Fiske และ Yamamoto (2005 อ้างถึงใน Williams, 2007) พบว่า ในสังคมตะวันตก เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา คนอเมริกันจะต้องการเป็นสมาชิกกลุ่มทุกๆ ไปที่ไม่มีข้อผูกมัดตายตัว คนอเมริกันจะคาดหวังการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มแบบยืดหยุ่นมาก ดังนั้นจะยอมรับในตัวคนแปลกหน้าหรือสมาชิกใหม่ได้อย่างรวดเร็ว แต่เมื่อถูกปฏิเสธจากคนอื่นที่ไม่คุ้นเคยจะรู้สึกเจ็บปวดมาก และหากถูกปฏิเสธจากคนใกล้ชิดจะประณินบุคคลนั้นในทางลบทั้งในด้านความรู้สึกต่อบุคคลนั้นและในด้านความสามารถของคนคนนั้น ในสังคมตะวันออก เช่น ในประเทศญี่ปุ่น คนญี่ปุ่นจะคาดหวังการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่มแบบมั่นคงถาวร และคาดหวังการมี

ความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มตลอดชีวิต จึงระมัดระวังหรือไม่สร้างความคาดหวังกับคนแปลกหน้า หรือสมาชิกใหม่มาก ดังนั้นหากถูกปฏิเสธจากคนที่ไม่คุ้นเคยกัน จะไม่รู้สึกเจ็บปวดมากเท่ากับคนใน สังคมตะวันตก และถึงแม้ว่าจะถูกปฏิเสธจากคนใกล้ชิด ก็จะประเมินบุคคลนั้นในด้านความรู้สึกทางลบแต่ยังประเมินด้านความสามารถของบุคคลนั้นในระดับที่เป็นกลาง

ความหลงตนเอง (narcissism)

งานวิจัยของ Twenge และ Campbell (2003) พบว่า เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม บุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรายงานความโกรธแต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการรายงานระดับอารมณ์ทางลบภายใน (internalized negative emotion) เช่น ความวิตกกังวล ความเศร้า และ คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงจะแสดงความก้าวร้าวทั้งต่อผู้ร่วมการทดลองคนที่ปฏิเสธตนและต่อบุคคลที่สาม

จากแนวคิดและทฤษฎีเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะพบว่า การถูกปฏิเสธจากกลุ่มเป็นเหตุการณ์ทางลบที่ทำให้คนรู้สึกเจ็บปวด มีอารมณ์ทางลบ รวมถึงมีการแสดงพฤติกรรมทางลบ ซึ่งการควบคุมการแสดงออกหลังจากถูกปฏิเสธจากกลุ่มนี้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยและปัจจัยหนึ่งคือ บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีสมมติฐานว่า **“บุคลิกภาพแบบหลงตนเองและเงื่อนไขการยอมรับมีปฏิสัมพันธ์กันในการรายงานความโกรธและการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว”**

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้เกิดอารมณ์ทางลบ

งานวิจัยของ Zadro และคณะ (2004) ศึกษาผลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ในการศึกษาที่ 1 ผู้ทดลองบอกให้ผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่ากำลังเล่นเกมโยนลูกบอลกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือกำลังเล่นเกมแข่งกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่น ในเงื่อนไขได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับการส่งลูกบอล ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ผู้ร่วมการทดลองจะรับส่งลูกบอลเพียงในช่วงแรกของการเล่นเกม จากนั้นจะไม่มีใครส่งลูกบอลให้อีก ผลการวิจัยพบว่า คนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มรายงานความต้องการพื้นฐานทั้งสี่ (ความต้องการเป็นสมาชิกกลุ่ม การเห็นคุณค่าแห่งตน การควบคุม การมีชีวิต

อย่างมีความหมาย) ในระดับต่ำและความสนุกในเกมน้อย และมีความรู้สึกโกรธมากกว่าคนที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างคนที่รับรู้ว่าตนเล่นเกมในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกตั้งไว้อัตโนมัติและคนที่รับรู้ว่าตนเล่นเกมกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่น ในการศึกษาที่ 2 เพิ่มเงื่อนไขการรับรู้สาเหตุของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มโดยแบ่งเป็นเงื่อนไขสาเหตุจากปัจจัยภายนอก คือ ผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่าสมาชิกในกลุ่มไม่มีเจตนาที่จะปฏิเสธเขา แต่ที่เขาถูกปฏิเสธเพราะผู้ทดลองกำหนด และเงื่อนไขสาเหตุจากปัจจัยภายใน คือ ผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่าสมาชิกในกลุ่มมีเจตนาที่จะปฏิเสธตน ในเงื่อนไขนี้ผู้ร่วมการทดลองจะไม่ทราบว่าเขาถูกปฏิเสธเพราะผู้ทดลองกำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขสาเหตุจากปัจจัยภายใน (ผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่าสมาชิกในกลุ่มมีเจตนาที่จะปฏิเสธตน) รายงานความต้องการพื้นฐานทั้ง 4 ในระดับต่ำและมีอารมณ์ทางลบมากกว่าคนที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างคนในเงื่อนไขถูกปฏิเสธเพราะสาเหตุจากปัจจัยภายนอกและภายใน

งานวิจัยของ Beast และ Williams (2006) ศึกษาการถูกปฏิเสธจากกลุ่มโดยนำเรื่องของ การสูญเสียหรือได้รับผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยต้องการทราบว่าหากการถูกปฏิเสธจากกลุ่มนำมาซึ่งผลประโยชน์ คนจะยังรู้สึกเจ็บปวดอีกหรือไม่อย่างไร ในการศึกษาที่ 1 ให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมส่งลูกบอลผ่านคอมพิวเตอร์สู่ผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม คือ ไม่ได้รับลูกบอลหรือเงื่อนไขได้รับการยอมรับจากกลุ่ม คือ ได้รับลูกบอล โดยมีกติกาในแต่ละเงื่อนไขว่า จะต้องเสียเงินหรือได้รับเงิน เช่น ต้องเสียเงิน 5 ยูโรเมื่อได้รับบอลในแต่ละครั้ง หรือได้รับเงิน 5 ยูโรเมื่อได้รับบอลแต่ละครั้ง จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองรายงานระดับความพึงพอใจ ในการศึกษาที่ 2 เพิ่มเงื่อนไขการได้รับการยอมรับจากกลุ่มในระดับเกินพอดี (over-included) คือ ผู้ร่วมการทดลองสามารถหยุดเกมได้ทุกเมื่อที่ต้องการ และถ้าเกมหยุดแล้วลูกบอลไปตกที่ใครคนนั้นต้องเสียเงินหรือได้เงินครั้งละ 5 ยูโร ผลการวิจัยพบว่า คนที่ไม่ได้รับบอลทั้งในเงื่อนไขที่เสียเงินและได้เงินครั้งละ 5 ยูโรเมื่อได้รับบอลรายงานระดับความพึงพอใจต่ำและอารมณ์ทางลบมากกว่าคนที่ได้รับบอล

แม้ว่าเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มผู้ร่วมการทดลองรายงานอารมณ์ทางลบ แต่อารมณ์ไม่ใช่ตัวแปรส่งผ่านในการทำให้คนแสดงพฤติกรรม การตอบสนอง

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้คนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และประเมิณผู้อื่นทางลบ

งานวิจัยของ Twenge และคณะ (2001) ศึกษาผลของการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการแสดง ความก้าวร้าว การศึกษาที่ 1 ให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดบุคลิกภาพ จากนั้นให้เขียนแสดงความคิดเห็นเรื่องการทำแท้ง แล้วแลกกันประเมิณกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่น ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับผล ประเมิณปลอมซึ่งมีทั้งการประเมิณทางลบและทางบวก ต่อมาผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไขต่างๆ ดังนี้ เงื่อนไขการถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะได้รับการทำนายจากผู้ร่วมการทดลองคนอื่นว่าอนาคตต้องอยู่ โดดเดี่ยวตัวคนเดียว ในเงื่อนไขได้รับการยอมรับจากกลุ่มจะได้รับคำทำนายว่าอนาคตจะมีครอบครัวที่ ออบอุ่น มีมิตรภาพที่มั่นคง ในเงื่อนไขเคราะห์ร้ายจะได้รับคำทำนายว่าต้องประสบกับอุบัติเหตุบ่อยๆ และในเงื่อนไขควบคุมจะไม่ได้รับคำทำนาย จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองประเมิณคนที่ให้ผลป้อนกลับ แก่ตน โดยบอกว่าต้องการนำไปเป็นหลักฐานในการสมัครเป็นผู้ช่วยวิจัย ผลการวิจัยพบว่าคนที่ได้รับ การประเมิณทางลบและได้รับการทำนายว่าอนาคตต้องอยู่โดดเดี่ยว (ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม) ประเมิณทาง ลบให้ผู้อื่นมากที่สุด ในการศึกษาที่ 2 เปรียบเทียบเฉพาะคนที่ได้รับการทำนายว่าอนาคตต้องอยู่โดด เดี่ยวกับคนที่ได้รับผลประเมิณทางลบ พบว่าคนที่ได้รับการทำนายว่าอนาคตต้องอยู่โดดเดี่ยวจะ ประเมิณผู้อื่นทางลบมากกว่าคนที่ได้รับผลประเมิณทางลบ การศึกษาที่ 3 วัดอารมณ์ผู้ร่วมการทดลอง หลังจากได้รับการประเมิณ ผลการวิจัยพบว่า คนที่ได้รับการประเมิณทางลบและได้รับการทำนายว่า อนาคตต้องอยู่โดดเดี่ยวมีอารมณ์ลบมากที่สุด และพบว่าอารมณ์ไม่ใช่ตัวแปรส่งผ่านของการประเมิณ ผู้อื่น การศึกษาที่ 4 ให้ผู้ร่วมการทดลองเข้ากลุ่มเพศเดียวกันกลุ่มละ 4-6 คน สนทนากันโดยใช้คำถาม นำที่ผู้ทดลองกำหนดให้เป็นเวลา 15 นาที แล้วให้เขียนชื่อสมาชิกในกลุ่มที่ต้องการทำงานด้วย 2 ชื่อ และให้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำแท้ง ต่อมาผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไขถูกปฏิเสธ จากกลุ่ม คือ บอกว่าไม่มีใครในกลุ่มเลือกคุณเลย และเงื่อนไขได้รับการยอมรับจากกลุ่ม คือ บอกว่า ทุกคนในกลุ่มเลือกคุณ จากนั้นให้ทำแบบวัดอารมณ์ ต่อมาเพิ่มการให้ผลประเมิณการเขียนแสดงความคิดเห็นเรื่องการทำแท้ง โดยทุกคนจะได้รับผลการประเมิณทางลบซึ่งผู้ประเมิณคือสมาชิกใหม่ เพื่อดูว่า ผู้ร่วมการทดลองจะแสดงความก้าวร้าวต่อบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มที่เคยปฏิเสธตนแต่เป็นคน ที่ประเมิณตนในทางลบหรือไม่ โดยให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมแข่งกับสมาชิกใหม่ (ไม่มีตัวตนจริง) ใคร กดปุ่มช้าต้องถูกทำโทษโดยการได้รับเสียงระเบิดซึ่งผู้ชนะสามารถกำหนดระดับความดังและ ระยะเวลาในการส่งเสียงได้ ผลการวิจัยพบว่า คนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มแสดงความก้าวร้าวต่อบุคคลที่ ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มที่เคยปฏิเสธตนแต่เป็นคน ที่ประเมิณตนในทางลบ และพบว่าอารมณ์ของคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มที่เคยปฏิเสธตนแต่เป็นคน ที่ประเมิณตนในทางลบ

ถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับคนที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน การศึกษาที่ 5 แตกต่างจากการศึกษาที่ 4 คือ ผู้ร่วมการทดลองไม่ต้องเขียนแสดงความคิดเห็นเรื่องกันทำแท้ง เพื่อป้องกันผลป้อนกลับที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่า คนที่ถูกปฏิเสธจากสังคมแสดงความก้าวร้าวแม้จะไม่ได้มีผลป้อนกลับทางลบเป็นตัวกระตุ้น

งานวิจัยของ Warburton และคณะ (2006) ศึกษาเรื่องการถูกปฏิเสธจากกลุ่มส่งต่อการแสดงความก้าวร้าว โดยให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดอารมณ์ก่อนการทดลอง แล้วให้เล่นเกมโยนลูกบอลกับหน้าม้า สุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไขได้รับการยอมรับจากกลุ่มหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ต่อมาให้เลือกฟังเพลงที่ไม่น่ารื่นรมย์ โดยแบ่งเป็นเงื่อนไขที่สามารถควบคุมได้ คือ สามารถปรับระดับเพลงและเวลาในการเล่นได้ และเงื่อนไขที่ไม่สามารถควบคุมได้ คือ ไม่สามารถปรับเพลงได้เอง หลังจากนั้นให้ทำแบบวัดอารมณ์ซึ่งใช้ข้อความหลีกเลี่ยงการกระตุ้นอารมณ์ ในการทดลองต่อมาบอกผู้ร่วมการทดลองว่าต้องการทดสอบการรับรู้รสชาติอาหารของแต่ละคนซึ่งผู้ร่วมการทดลองทราบก่อนว่าคนในกลุ่มส่วนใหญ่ไม่ชอบอาหารรสจัด และหากผู้ร่วมการทดลองทดสอบพริกในปริมาณมากให้คนในกลุ่มชิมแสดงว่าก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่า คนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มในเงื่อนไขที่ไม่สามารถควบคุมได้จะทดสอบพริกในปริมาณมากกว่าคนที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม แต่คนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มในเงื่อนไขที่สามารถควบคุมได้ทดสอบพริกในปริมาณที่ไม่แตกต่างจากคนที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

งานวิจัยของ Buckley และคณะ (2004) ศึกษาเรื่องระดับของการได้รับการยอมรับและการถูกปฏิเสธจากกลุ่มต่อการแสดงอารมณ์ และการประเมินบุคคลอื่น การศึกษาที่ 1 ให้ผู้ร่วมการทดลองนั่งแยกห้องกัน ทำแบบสอบถามที่เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนให้คนอื่นอ่าน ต่อมาทุกคนจะได้รับการประเมินจากผู้ร่วมการทดลองคนอื่น โดยสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไขได้รับการยอมรับและการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ดังนี้ เงื่อนไขถูกปฏิเสธมาก จะได้รับการประเมินจากคนอื่นว่า "ฉันไม่ต้องการทำงานกับคุณ" เงื่อนไขถูกปฏิเสธปานกลาง จะได้รับการประเมินว่า "ฉันอาจจะไม่ต้องการทำงานกับคุณ" เงื่อนไขเป็นกลาง จะได้รับการประเมินว่า "ฉันรู้สึกเฉยๆ" เงื่อนไขได้รับการยอมรับปานกลาง จะได้รับการประเมินว่า "ฉันต้องการทำงานกับคุณ" เงื่อนไขได้รับการยอมรับปานกลาง จะได้รับการประเมินว่า "ฉันอาจจะต้องการทำงานกับคุณ" ต่อมาให้ผู้ร่วมการทดลองเลือกเทปเปิดให้ผู้ร่วมการทดลองคนอื่นฟังขณะทำงาน ซึ่งแต่ละเทปมีเนื้อหาและดนตรีต่างๆกัน ได้แก่ ไม่น่าฟังมากที่สุด ไม่น่าฟังปานกลาง ปานกลาง น่าฟังปานกลาง และน่าฟังมากที่สุด จากนั้นให้ประเมิน

อารมณ์ ความรู้สึกและประเมินคนกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ในเงื่อนไขถูกปฏิเสธมากและเงื่อนไขถูกปฏิเสธปานกลางรายงานอารมณ์และความรู้สึกไม่แตกต่างกัน แต่รายงานความโกรธ ความเศร้า และความรู้สึกเจ็บปวดมากกว่าเงื่อนไขปานกลางและเงื่อนไขได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การศึกษาที่ 2 ผู้ทดลองสนทนากันผ่านไมโครโฟน โดยจะเห็นคะแนนที่คนอื่นประเมินตนขึ้นที่จอคอมพิวเตอร์ แบ่งเป็น 4 เงื่อนไข ได้แก่ มีคะแนนการได้รับการยอมรับคงที่ มีคะแนนการได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น มีคะแนนการไม่ได้รับการยอมรับคงที่ มีคะแนนการไม่ได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น จากนั้นให้ประเมินอารมณ์ ความรู้สึกและประเมินคนในกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขที่มีคะแนนการไม่ได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น มีผลทางลบมากที่สุด แต่รายงานความโกรธ ความสุขและความวิตกกังวลไม่แตกต่างจากเงื่อนไขมีคะแนนการไม่ได้รับการยอมรับคงที่ ซึ่งคนในเงื่อนไขการถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะประเมินผู้อื่นทางลบมากกว่าเงื่อนไขการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้การตอบสนองทางปัญญาลดลง

งานวิจัยของ Ciarocco และคณะ (2001) ศึกษาการถูกปฏิเสธจากกลุ่มและการถูกทำลายอัตรา การศึกษาที่ 1 ให้ผู้ร่วมการทดลองถามคำถามหน้าม้า โดยใช้คำถามที่ผู้ทดลองกำหนดให้ 3 คำถาม จากนั้นให้ทุกคนประเมินความประทับใจแรก ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับผลการประเมินปลอม โดยแบ่งเป็น 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขได้รับผลป้อนกลับทางบวก คือ ได้รับการประเมินจากหน้าม้าว่าน่าประทับใจ และเงื่อนไขได้รับผลป้อนกลับทางลบ คือ ได้รับการประเมินจากหน้าม้าว่าไม่น่าประทับใจ จากนั้นให้ทุกคนสนทนากันต่อโดยในเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม หน้าม้าจะไม่สนทนากับผู้ร่วมการทดลอง ในเงื่อนไขได้รับการยอมรับจากกลุ่ม หน้าม้าจะสนทนาด้วย จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมสลับเปลี่ยนตัวอักษร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มจะใช้เล่นเกมสลับเปลี่ยนตัวอักษรได้สำเร็จเร็วกว่าคนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ในการศึกษาที่ 2 แตกต่างจากการศึกษาแรกคือ ผู้ร่วมการทดลองไม่ได้รับการประเมินจากหน้าม้า และเปลี่ยนเกมสลับเปลี่ยนตัวอักษรเป็นเกมที่ทดสอบความแข็งแรง โดยให้ออกแรงบีบเครื่องมือทดสอบความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ ก่อนและหลังการจัดกระทำการถูกปฏิเสธหรือการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า คนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มออกแรงบีบเครื่องมือทดสอบความแข็งแรงของกล้ามเนื้อได้น้อยครั้งกว่าคนที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม และพบว่าคนที่ถูกปฏิเสธจากกลุ่มรายงานอารมณ์ทางลบมากกว่าคนที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

งานวิจัยของ Baumeister และคณะ (2002) ให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดบุคลิกภาพ จากนั้นสุ่มผู้ร่วมการทดลองให้ได้รับคำทำนาย 4 แบบ ได้แก่ จะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวในอนาคต จะได้แต่งงานมีครอบครัวที่อบอุ่น จะพบกับความโชคร้าย และเงื่อนไขควบคุม จากนั้นให้ทำแบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญา พบว่าคนที่ถูกทำนายว่าจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวในอนาคต ทำคะแนนในแบบทดสอบได้น้อยกว่าเงื่อนไขอื่นๆ

การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้คนลดพฤติกรรมการช่วยเหลือสังคม

งานวิจัยของ Twenge และคณะ (2007) ศึกษาการถูกปฏิเสธจากกลุ่มกับการแสดงพฤติกรรม การช่วยเหลือสังคมในการทดลอง 7 ครั้ง โดยจัดกระทำการถูกปฏิเสธจากกลุ่มคือ การให้ได้รับคำทำนายว่าอนาคตจะต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวและการให้ผลป้อนกลับว่าไม่มีใครเลือกเข้ากลุ่ม วัดพฤติกรรมการช่วยเหลือสังคม คือ การบริจาคเงิน การเป็นอาสาสมัคร การช่วยเก็บดินสอที่ผู้ทดลองทำตก ผลการทดลองทั้ง 7 วิธีพบว่า การถูกปฏิเสธจากกลุ่มทำให้คนแสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือน้อยกว่าคนที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลงตนเองและการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

งานวิจัยของ Twenge และ Campbell (2003) ศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ในการแสดงความก้าวร้าวเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ประกอบด้วยการศึกษา 4 เรื่อง ดังนี้ การศึกษาที่ 1 ให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง และมาตรวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน ต่อมา ให้เขียนเล่าประสบการณ์ที่ตนเคยถูกปฏิเสธ จากนั้นให้ทำมาตรวัดความโกรธ และอารมณ์ทางลบ ภายในซึ่งเป็นมาตรลิเคิร์ต 7 ช่วง โดยให้นึกถึงเรื่องที่ตนเขียนขณะทำมาตร ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรายงานความโกรธแต่มีสหสัมพันธ์ทางลบกับการรายงานอารมณ์ทางลบภายใน และพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนไม่มีสหสัมพันธ์กับความโกรธแต่มีสหสัมพันธ์ทางลบกับการรายงานอารมณ์ทางลบภายใน การศึกษาที่ 2 ให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง จากนั้นเข้ากลุ่มที่เป็นเพศเดียวกัน 4-6 คน ให้แนะนำตัวและพูดคุยโดยใช้คำถามนำเป็นเวลา 15 นาที จากนั้นให้แยกห้องและให้ทุกคนเขียนชื่อสมาชิกในกลุ่มที่อยากทำงานด้วย 2 ชื่อ สุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไขถูกปฏิเสธจากกลุ่ม คือ ผู้ร่วมการทดลองถูกบอก “ไม่มี

สมาชิกในกลุ่มเขียนชื่อคุณเลย" และเงื่อนไขได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ผู้ร่วมการทดลองจะถูกบอกว่า "สมาชิกทุกคนในกลุ่มเขียนชื่อคุณ" ต่อมาให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดความโกรธและอารมณ์ทางลบภายใน ผลการวิจัยพบว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความโกรธเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม แต่จะมีสหสัมพันธ์ทางลบกับความโกรธเมื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การศึกษาที่ 3 วิธีการเหมือนการศึกษาที่ 2 การจัดกระทำที่แตกต่างกันคือ ให้ผู้ร่วมการทดลองทุกคนได้รับเงื่อนไขการถูกปฏิเสธจากกลุ่ม ให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดความโกรธและอารมณ์ทางลบภายใน จากนั้นให้เล่นเกมแข่งกับสมาชิกในกลุ่ม (โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ผู้ทดลองใช้ลวงผู้ร่วมการทดลอง) กติกาคือให้แข่งกันกดปุ่ม หากใครกดได้ช้ากว่าต้องถูกทำโทษโดยผู้ชนะจะกดปุ่มเสียงระเบิดที่สามารถกำหนดความดังและระยะเวลาในการส่งเสียงส่งไปให้ผู้แพ้ ผลการวิจัยพบว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่มจะแสดงความก้าวร้าวโดยการกดปุ่มระเบิดเสียงดังและนานใส่คนแพ้มากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ในการศึกษาที่ 4 แตกต่างจากการศึกษาที่ 3 คือ ให้ผู้ร่วมการทดลองเข้าใจว่าตนเองต้องแข่งเกมกับคนที่ไม่ใช่สมาชิกในกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงจะแสดงความก้าวร้าวต่อบุคคลที่สามที่ไม่ใช่คนที่ทำให้ตนต้องถูกปฏิเสธจากกลุ่มด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่อความโกรธ พฤติกรรมก้าวร้าวและการประเมินผู้อื่นทางลบเมื่อได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 112 คน ใช้คะแนนระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 1-27 และใช้คะแนนไม่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 73 เป็นเกณฑ์แบ่งกลุ่มคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำและสูงตามลำดับ

2. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง แบ่งเป็น 2 ระดับ

1. บุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง
2. บุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ

2.1.2 เงื่อนไขการยอมรับ แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
2. การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความโกรธ
2. พฤติกรรมก้าวร้าว
3. การประเมินผู้อื่นทางลบ

สมมติฐาน

1. บุคลิกภาพแบบหลงตนเองและเงื่อนไขการยอมรับมีปฏิสัมพันธ์กันในการรายงานความโกรธ
2. เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงรายงานความโกรธมากกว่าคนที่ มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ แต่เมื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงรายงานความโกรธไม่แตกต่างจากคนที่ มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ
3. บุคลิกภาพแบบหลงตนเองและเงื่อนไขการยอมรับมีปฏิสัมพันธ์กันในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว
4. เมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าคนที่ มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ แต่เมื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างจากคนที่ มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ
5. คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงประเมินผู้อื่นทางลบมากกว่าคนที่ มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความหลงตนเอง หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ให้ความสำคัญกับตนเองหรือรักตนเองมากเกินไป มักหมกมุ่นอยู่กับความเพ้อฝันเกี่ยวกับอำนาจ ความสำเร็จ ชื่อเสียง ความฉลาด ความสวยงาม และความรักในอุดมคติอย่างไม่มีที่สิ้นสุด คิดว่าความโดดเด่นของตนเองนั้นทำให้มีคนชื่นชมและมีคนอิจฉาตน มีปฏิกิริยาตอบกลับในทางลบหากถูกวิพากษ์วิจารณ์ คนหลงตนเองมีความเชื่อว่าตนเองควรได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าผู้อื่น ชอบแสวงหาผลประโยชน์และมุ่งเอาเปรียบผู้อื่น ขาดความเห็นอกเห็นใจ ไม่ใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงไม่ราบรื่น

ในงานวิจัยครั้งนี้ ความหลงตนเอง หมายถึงคะแนนของผู้ร่วมการทดลองในการทำมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ลักษณะของมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert) 5 ช่วง โดยมีองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการแสดงอำนาจ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง ด้านความเหนือกว่า ด้านการชอบแสดงออก ด้านการแสวงหาผลประโยชน์ ด้านความทะนงตน ด้านความต้องการได้มากกว่าที่เป็นอยู่ และด้านการหวั่นไหวมากกว่าปกติ

บุคลิกภาพแบบหลงตนเองในการวิจัยนี้ถูกจำแนกออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนจากมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 ของผู้ตอบมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองทั้งหมด

คนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนจากมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 1-27 ของผู้ตอบมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองทั้งหมด

ความโกรธ ในการวิจัยนี้เป็นความโกรธแบบสภาวะ (state anger) หมายถึง ภาวะอารมณ์โกรธ ที่ตอบสนองตามสภาพการณ์ และตอบสนองในระดับความเข้มแตกต่างกัน เปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพการณ์

ในงานวิจัยครั้งนี้ ความโกรธ วัดได้จากคะแนนของผู้ร่วมการทดลองในการทำมาตรวัดสภาวะอารมณ์ (Positive And Negative Affect Schedule, PANAS) จำนวน 20 ข้อ เป็นมาตรประมาณค่า 5 ช่วง มีค่าที่ใช้วัดความโกรธ 2 ข้อ คือ "โมโหจนเฉียว" และ "รู้สึกไม่เป็นมิตรกับใคร" หากผู้ร่วมการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมในการตอบสนองข้อนี้ระดับสูงแสดงว่ามีอารมณ์โกรธมาก

พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ได้รับอันตราย เป็นทุกข์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นโดยเจตนาของผู้กระทำ (Geen, 1990)

ในการวิจัยครั้งนี้ พฤติกรรมก้าวร้าววัดจากการเลือกเปิดเสียง 1 เสียง จากทั้งหมด 10 เสียง ของผู้ร่วมการทดลองให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มฟัง ซึ่งผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่าสมาชิกคนอื่นต้องฟังเสียงนี้ไปพร้อมกับการทำงานชิ้นหนึ่ง โดยเสียงที่ให้เลือกนั้นแบ่งเป็นเสียงทางบวก 5 เสียง เสียงทางลบ 5 เสียง ซึ่งผู้ร่วมการทดลองจะได้ฟังเสียงตัวอย่างก่อนการเลือกเสียง จากคอมพิวเตอร์ที่มีชาวดีการ์ดรุ่น Realtek AC'97 Audio โปรแกรม Windows Media Player 10 ความดัง 60 เดซิเบล (ระดับความดังของเสียงจากคอมพิวเตอร์อยู่ในช่วง 0-100 เดซิเบล คอมพิวเตอร์จะถูกตั้งความดังเสียงอัตโนมัติไว้ที่ 60 เดซิเบล ซึ่งเป็นความดังในระดับปกติที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน) เป็นเวลา 3 นาที ใช้หูฟังยี่ห้อ Philips รุ่น SBC 3375 เสียงที่ผู้ร่วมการทดลองเลือกมีคะแนนความก้าวร้าวคิดตามค่าเฉลี่ยของการเรียงลำดับเสียงที่ผู้วิจัยสำรวจไว้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 คน นอกจากนี้ในตอนท้ายของการทดลอง ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองเรียงลำดับความน่าฟังของเสียงที่ได้ฟัง 10 เสียงเดิมจากมากไปน้อย ซึ่งเป็นการวัดพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มเติมเพื่อยืนยันว่าผู้ร่วมการทดลองมีความรู้สึกต่อเสียงที่เปิดให้สมาชิกในกลุ่มฟังอย่างไร การคิดคะแนน หากผู้ร่วมการทดลองเลือกเสียงที่ 1 ให้สมาชิกในกลุ่มฟัง และผู้ร่วมการทดลองเรียงลำดับความน่าฟังของเสียง โดยให้เสียงที่ 1 มีความน่าฟังอยู่ในลำดับที่ 3 จะมีคะแนนความก้าวร้าว 3 คะแนน

เสียงทางบวก หมายถึง เสียงที่ฟังในความดังระดับ 60 เดซิเบล แล้วทำให้รู้สึกอารมณ์ดี ผ่อนคลาย สนุกสนาน เช่น เสียงธรรมชาติในป่า เสียงนก เสียงน้ำไหล เสียงดนตรี

เสียงทางลบ หมายถึง เสียงที่ฟังในความดังระดับ 60 เดซิเบล แล้วทำให้รู้สึกอารมณ์ไม่ดี เครียด รำคาญ หดหู่ เช่น เสียงยิงปืน เสียงรถดับเพลิง เสียงสัญญาณเตือนภัย เสียงกรีดร้อง

การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลอง ได้รับแจ้งผลการโหวต หลังจากการทำกิจกรรมกลุ่มว่า "ไม่มีสมาชิกในกลุ่มคนใดโหวตคุณออกจากกลุ่ม"

การถูกปฏิเสธจากกลุ่ม หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลอง ได้รับแจ้งผลการโหวตหลังจากการทำกิจกรรมกลุ่มว่า "สมาชิกทุกคนในกลุ่มโหวตให้คุณออกจากกลุ่ม"

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้เครื่องมือวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผ่านกระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพอย่างถูกต้องตามหลักวิชา นำไปใช้ประโยชน์ได้
2. ทำให้ทราบว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเมื่อถูกปฏิเสธจากกลุ่ม จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในทางลบมากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ โดยปฏิกิริยาตอบสนองในการศึกษานี้มุ่งเน้นเรื่องการรายงานความโกรธ การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และการประเมิณผู้อื่นทางลบ
3. สามารถนำผลที่ได้ในข้อที่ 2 ไปใช้เป็นแนวทางในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมทางลบของคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในหน่วยงานต่างๆ โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยป้องกันหรือลดสถานการณ์ที่ทำให้คนถูกปฏิเสธจากกลุ่ม เช่น ครู หัวหน้างาน